

Laat 1000 Gaia collectieven bloeien op het Europese platteland

**Voorstel voor duurzame ontwikkeling van het
Europese platteland.**

Voorwoord

Toen architecten in de Middeleeuwen hun ontwerpen voor hun kathedralen tekenden, wisten ze dat het generaties zou duren voordat de kerken er daadwerkelijk zouden staan. Zij waren vertrouwd met de vertraagde tijd. Het voorstel dat wij hier doen, heeft - wat tijdspad betreft - diezelfde basishouding nodig. Tegelijkertijd is er geen tijd te verliezen.

Wij zijn initiatiefnemers van Gaia Collectief Ecolonie, een ecologische woonwerkgemeenschap in de Franse Vogezen. Onafhankelijk van enige subsidie, hebben wij de afgelopen vijfendertig jaar geleerd wat er nodig is om een duurzaam collectief te vestigen op het platteland. Sinds haar oprichting biedt Ecolonie, een antwoord op twee grote uitdagingen van onze tijd: de leegloop en verwoestijning van het Europese platteland.

Gaia Collectief Ecolonie laat zien wat individuen kunnen betekenen in de grote transitie richting duurzame ontwikkeling die gaande is. De woorden van Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde aan de Erasmusuniversiteit in Rotterdam, zijn dan ook helemaal aan ons initiatief besteed:

'De samenleving kan er radicaal anders uit komen te zien in veel kortere tijd dan anderen voor mogelijk houden. [...] Er is een illusie van machteloosheid: mensen onderschatten hun eigen veranderkracht en overschatten die van bestuurders. [...] vergeten is dat je zelf onderdeel bent van het systeem. Er is een morele crisis, het zit in ons [...] Alle veranderingen komen uiteindelijk neer bij één sleutel: er is een mentale ommekeer nodig. Ik denk dat er door corona een enorme uitgestelde energie is in allerlei sectoren, dat we nu een explosie krijgen aan creativiteit en toekomstvisies. En dat is geen moment te vroeg.' Interview met NRC 2-11-2021

Wij presenteren hier een radicale toekomstvisie voor het platteland die een hoopvol perspectief biedt in de crises van onze tijd:

Een netwerk van Gaia collectieven in Europa, ecologische woonwerkgemeenschappen die de sociaaleconomische situatie in leeglopende gebieden een nieuwe impuls geven en daarnaast een zinvol en duurzaam perspectief bieden voor wonen en werken.

Om dit netwerk te ontwikkelen komen we als eerste stap met een plan voor een Europees Kennis- en Inspiratiecentrum, het Kairos Centrum. Met behulp van dit kenniscentrum kunnen nieuwe Gaia Collectieven snel en effectief ontwikkeld worden.

Om met Rotmans te spreken:

'Het gaat sowieso vele decennia duren. Laat maar komen die ideeën.'

Met vriendelijke groet,

De initiatiefnemers van Gaia-collectief Ecolonie,

Namens hen: Henkjan de Blaauw

Gaia Collectief Ecolonie

Gaia-collectief Ecolonie is sinds 1989 een ecologische woonwerkgemeenschap in de Franse Voagezen, waar vijftientig bewoners en langdurige vrijwilligers wonen en werken voor een basisinkomen.

Anno 2025 zijn er op Ecolonie twintig kleinschalige, ambachtelijke projecten en beschikt de Association Ecolonie over 66 ha land. Alle activiteiten van Ecolonie zijn, wat betreft de productie en verwerking van producten, gecertificeerd met het keurmerk Ecocert.

Ecolonie heeft diverse groente- en kruidentuinen, een boerderij met kleinschalige geitenhouderij, een kaasmakerij voor zuivelproductie, een bakkerij, zeepmakerij, naaiatelier, kippenhouderij en een biologische winkel. Ook zijn er gastenverblijven en een grote camping.

Naast de ambachtelijke projecten is er een groot aanbod van creatieve workshops en bewustzijnsvormende cursussen. Ecolonie vormt daarmee een geliefde ontmoetingsplaats voor gelijkgestemden.

Gemiddeld ontvangt Ecolonie sinds 2005 tussen de 180 en 200 tijdelijke participanten per jaar, die minimaal 14 dagen tegen kost en inwoning meehelpen. Jaarlijks komen er 3000 bezoekers, die deelnemen aan recreatieve en ambachtelijke activiteiten.

Met zijn activiteiten geeft Ecolonie een impuls aan de regionale economie, met name middenstand, landbouw en toerisme. **Een Gaia-collectief**

Sinds 2022 heeft Ecolonie haar naamgeving veranderd naar Gaia Collectief Ecolonie.

Latour (2017) volgend, duidt *Gaia* op 'de membraam, de strook, gerekend van de oppervlakte van de aarde nauwelijks een paar kilometer dik, het kwetsbare omhulsel van de kritieke zones, de echte levensader voor al het leven op Aarde.'

Het *Collectief*, verwijst hier naar de houding van deze gemeenschap in haar sociaalpolitieke context. Een *Collectief* vormen betekent inherent politiek denken en handelen wat betreft de ecologische crisis. Dit maakt Gaia Collectief Ecolonie een politiekecologische broedplaats.

Toekomstige Gaia Collectieven zullen dus ecologische woon-werkgemeenschappen zijn, die naast dat ze verantwoordelijkheid nemen voor Gaia, een actieve houding hebben in hun sociale context.

De kenmerken van een Gaia Collectief

Een aantal kenmerken waarborgen het karakter van de toekomstige collectieven. Deze kenmerken vinden hun oorsprong in de wetenschapsfilosofie die Ecolonie gedurende de jaren heeft gevormd.

Het Gaia Collectief;

- Draagt gezamenlijk zorg voor Gaia, neemt verantwoordelijkheid voor dat stuk aarde waar het collectief landt.
- Heeft een actieve houding naar haar sociaal-politieke context.
- Heeft een veelzijdige ambachtelijke projectorganisatie, waar leerlingen en leraren op gelijkwaardige wijze een vorm van scholing ontwikkelen.
- Heeft een biologische voedselproductie en verwerking daarvan, die een optimale zelfvoorziening nastreeft.
- Heeft een interne en externe economie die er voor zorgt dat de bewoners van het collectief niet alleen een basisinkomen kunnen ontvangen, maar als collectief ook sociaal en economisch van belang kunnen zijn voor de omgeving.
- Heeft een energievoorziening die duurzaam is, door hernieuwbare bronnen te gebruiken.
- Heeft een organisatorische, juridische structuur die recht doet aan de gemeenschappelijke verantwoordelijkheden (vereniging, coöperatie).
- Heeft gezamenlijke regels die dienstbaar zijn aan het gemeenschapsleven en de ontwikkeling daarvan, disciplineren hierin is zeer belangrijk voor het slagen van het collectief.
- Heeft een inclusieve houding, mensen van allerlei verschillende achtergronden en opleidingsniveaus zijn welkom.
- Erkent de transcendente werkelijkheid (de grens van de zintuiglijke waarneming te boven gaand) en gebruikt daarvoor het woord mystiek. Dorothee Solle volgend: 'zijnde de ervaring van de eenheid en de heelheid van het leven'.

Waarom verdient Gaia Collectief Ecolonie vermenigvuldiging?

Gaia Collectief Ecolonie wil zich niet afwenden van de maatschappij, maar er een geïntegreerd onderdeel van uitmaken. Geen vlucht uit de maatschappij, maar een realistisch, duurzaam en toekomstbestendig alternatief vormen voor toekomstige generaties op het platteland. Het collectief is een uiting van politieke ecologie, de tegenstelling tussen links en rechts overstijgend. Latour (2017) aanhalend, ziet Ecolonie *landen* in collectieven als een hoopgevend toekomstperspectief.

Het is belangrijk dat de Europese gemeenschap haar 'jongere generatie' een concreet perspectief biedt voor een zinvol, duurzaam en veelzijdig leven op het platteland van Europa. Gaia Collectief Ecolonie laat zien dat het mogelijk is om zowel een duurzaam als zinvol bestaan te leiden op het platteland.

Het Kairos Centrum

In de vijfentwintig jaar dat Ecolonie bestaat, werd het duidelijk dat steeds meer jongeren en volwassenen (20 – 50 jaar) verantwoordelijkheid willen nemen voor hun leefomgeving. Ze weten alleen niet waar ze kunnen landen, omdat geen landingsplekken zijn, of de materiële middelen en ondersteuning ontbreken om plekken die wel beschikbaar zijn, te ontwikkelen.

Het moet mogelijk worden gemaakt voor de toekomstige generaties om deze landingsplaatsen te realiseren op het Europese platteland. Daarom stelt Ecolonie de oprichting van een Europees Kennis en inspiratiecentrum voor. Dit kenniscentrum heeft tot doel om nieuwe Gaia Collectieven te initiëren op het platteland van Europa. Het Centrum zal een soortgelijke functie krijgen als het Schumacher College in de UK heeft gehad. Naast de kennisverspreiding heeft het een praktisch resultaat tot gevolg: een netwerk van Gaia Collectieven in Europa. Naast kennis en kunde om een nieuw collectief op te richten zal er ook een starterskapitaal voor het oprichten van nieuwe collectieven beschikbaar zijn via het kennisinstituut.

Wat is er nodig om het Kairos Centrum op te richten?

Het kenniscentrum wordt opgericht door initiatiefnemers die hiervoor worden aangesteld. In eerste instantie worden er twee deskundigen aangetrokken, die de oprichting van het netwerk van Gaia Collectieven in detail verder uitwerken. Zij formuleren doelstellingen en ontwikkelen strategie en beleid. Van daaruit kan het kennisinstituut zichzelf en haar doelstelling verder onder de aandacht brengen van Europese nationale beleidsmakers.

Na deze aanvangsfase zal de staf verder worden uitgebreid en zullen de initiatiefnemers het curriculum voor het centrum samenstellen, mede op basis van de kennis en kunde die door Gaia Collectief Ecolonie in de afgelopen decennia is opgedaan.

Ter ondersteuning van de initiatiefnemers wordt een denkcollectief samengesteld van verschillende disciplines uit de diverse Europese landen. Dat zullen vooral mensen zijn die zich het nieuwe klimaatregime hebben eigengemaakt en in staat zijn om vanuit dat perspectief aan de ontwikkeling van het netwerk bij te dragen.

Het centrum moet haar basis krijgen op Forge Neuve. Dit is een van de terreinen op Ecolonie op twee kilometer afstand van de hoofdvestiging. Dit terrein heeft veel potentie om het kennisinstituut huis te vesten. De twee gebouwen zullen na renovatie zeer geschikt zijn om te dienen als vergader- en congreslocatie.

Investerings

Concreet betekent dat wij investeerders zoeken voor salarissen van de oprichters en renovatie van de gebouwen. In totaal vragen wij voor de komende twee jaar om een bedrag van 3 miljoen euro om de ontwikkeling van het kennisinstituut in gang te zetten. Een gedetailleerde begroting en overzicht van het tijdspad kan worden opgevraagd als men inzicht wil krijgen in de investeringen.

Na oprichting van het kenniscentrum zullen doorlopende investeringen mogelijk gemaakt moeten worden om starterskapitaal beschikbaar te stellen voor oprichters van toekomstige Gaia Collectieven. Deze geldstromen zullen vanuit overheden via het kenniscentrum bij initiatiefnemers terechtkomen. Deze vervolgstappen zullen gezet worden na de oprichting en bekendwording van het instituut.

